L. S. 921/1884.

Aleg. 101.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania szkół niższych rolniczych w zachodniej części kraju.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. Września 1883. przedłożył Wydział krajowy sprawozdanie z dnia 11. Września b. r. obejmujące projekt założenia niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach i wiadomość o rozpoczętych rokowaniach z Wydziałami powiatowymi innych okolic kraju, celem założenia drugiej podobnej szkoły.

Do sprawozdania tego dołączył Wydział krajowy statut, plan naukowy, etat osób stanowiących grono nauczycielskie, i zestawienie kosztów założenia i utrzymania szkoły w Kobiernicach.

Komisya gospodarstwa krajowego wypowiedziała już w roku przeszłym zdanie, że szkoły niższe rolnicze, z którychby wychodzili zdolni i praktyczni dozorcy i niżsi oficyaliści gospodarscy, są bardzo potrzebne i niewątpliwie przyczynić się mogą do podniesienia gospodarstw naszych. W ogóle więc komisya pragnie, aby w jak najkrótszym czasie powstało więcej szkół takich w różnych okolicach kraju. A jednak komisya uważa za zbyteczną rezolucyę, proponowaną w sprawozdaniu Wydziału krajowego. Rezolucya ta zmuszałaby bowiem Wydział krajowy do przedłożenia projektu nowej szkoły w ciągu przyszłego roku, a komisya sądzi, że inicyatywę w wywoływaniu podobnych zakładów, należy bezwarunkowo pozostawić osobom lub instytucyom lokalnym. Zadaniem Wydziału krajowego być powinno: zespolenie luźnych usiłowań, ułatwienie w wypracowaniu projektu, obmyślenie środków materyalnych, uzupełniających ofiarność prywatną i wystaranie się o subwencyą państwową na założenie i utrzymanie nowej szkoły. Tą tylko drogą powstające zakłady rolnicze mogą być wyrazem rzeczywistej potrzeby a nie chwilowej zachcianki; takie tylko zakłady, oparte na ofiarności prywatnej i pomocy rządowej, nie obciążą zbytecznie funduszu krajowego — a wreszcie liczyć mogą na życzliwość i opiekę ludności miejsowej.

Jeżeli zatem Wydział krajowy na podstawie zgłoszeń i żądań pewnej okolicy przekona się, że szkoła z pożytkiem dla kraju założoną tam być może — powinien, bez osobnego na to polecenia, przygotować wszystko i przedłożyć Wysokiej Izbie do zatwierdzenia.

Założenie szkoły niższej rolniczej w Kobiernicach, na kresach naszego kraju, pragnie komisya tembardziej, że ona mieć będzie obok fachowych korzyści, inne także znaczenie.

Ludność tamtejszej okolicy, chciwa nauki rolniczej, wysyłać musi synów swoich do sąsiednich szkół niemieckich na Szląsku, zkąd wracają uczniowie wprawdzie z pewnym zasobem wiedzy, ale niestety z zepsutym językiem ojczystym.

Otóż założenie polskiej szkoły rolniczej w Kobiernicach ułatwi kształcenie młodzieży z powiatów bialskiego i wadowickiego, na co szczególną uwagę Wysokiej Izby zwraca komisya gospodarstwa krajowego.

Statut i plan nauk szkoły Kobiernickiej o tyle tylko różni się od statutu i planu naukowego szkół wschodnio-galicyjskich, o ile tego wymagał wyższy stopień oświaty ludności tamtejszej i szczególne stosunki gospodarstw w zachodniej części kraju. Różnice te, uzasadnione w sprawozdaniu Wydziału krajowego, uznała komisya za zupełnie usprawiedliwione.

Etat osób i płac grona nauczycielskiego powinien być przyjęty w formie proponowanej przez Wydział krajowy.

Koszta założenia szkoły w Kobiernicach nie obciążą wcale funduszu krajowego wobec ofiarności właściciela tego majątku i przyrzeczonej subwencyi państwowej. Koszta zaś utrzymania, stosunkowo nie wielkie, zmniejszają się jeszcze przez ustanawianie licznych stypendyów przez osoby prywatne, towarzystwa rolnicze i Wydziały powiatowe tamtejszej okolicy.

Zalecając Wysokiej Izbie do przyjęcia statut szkoły Kobiernickiej, czyni komisya tę tylko uwagę, że w pierwszym roku istnienia tej szkoły, nie należałoby przyjmować do niej uczniów nadzwyczajnych czyli externów.

Urządzenie dla nich specyalnych kursów, obejmujących pewne tylko gałęzie gospodarstwa wiejskiego, uważa komisya za pożyteczne, ale sądzi, że dopiero doświadczenie wskazać może sposoby i chwilę odpowiednią do urzeczywistnienia tej myśli.

Na podstawie powyższych wywodów komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm zgadza się na uznanie założyć się mającej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach za zakład krajowy i upoważnia Wydział krajowy do otwarcia tej szkoły pod warunkiem, że c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieli na jej założenie zasiłku w kwocie 11.000 zł. w. a. i wyznaczy na jej utrzymanie z c. k. Skarbu państwa stałą dotacyę roczną w wysokości 5.000 zł. w. a.

2. Sejm zatwierdza projekt etatu osób i płac grona nauczycielskiego krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach.

3. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na r. 1885. kredyt do wysokości 3.460 zł. w. a. na utrzymanie w tym roku rzeczonej szkoły.

We Lwowie dnia 15. Października 1884.

Z sejmowej Komisyi gospodarstwa krajowego.

przewodniczący: *L. Wodzicki.*

Sprawozdawca: *Tadeusz Langie.*